

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 31.

V petik 18. Maliga travna

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blazniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajta še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti zneso 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četert leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

12. aprila 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju XXII. del občnega državnega zakonika in vladnega lista in sicer v edino-nemškem izdanju in v vsih devetih dvojnih izdanih izdan in razposlan.

Zapopade pod

št. 80. Pogodbo med cesarsko, avstrijsko in kraljevo saksonsko vlado od 31. decembra 1850 glede zjedinenja obeh državnih železnih cest med saboj.

Št. 81. Ukaz ministra kmetijstva in gornijstva od 25. marca 1851, po katerem se naznani najvišji sklep od 20. marca 1851 zadevajoč napravo 30 šolskih milodarov po 200 gold. v srebru za redne poslušavce na šavniški gornijski akademii, in premembo nekterih vpisanje rednih poslušavcov in doveršenje učenja na imenovani gornijski akademii zadevajočih odločb.

Tudi 12. aprila 1851 bo ravno tu VIII. del občnega državnega zakonika in vladnega lista od leta 1850, ki zapopada pod št. 11. deželno vstavo in volitni red za deželni zbor za Silezijo, v hervaško-nemškem dvojnem izdanju, — XIV. del od leta 1850, ki zapopade pod št. 21. deželno vstavo in volitni red za deželni zbor za česko, v slovensko- in madjarsko-nemškem dvojnem izdanju, in CII. del od leta 1850, ki zapopade pod št. 312. cesarski ukaz od 24. julija 1850, čez vravnaje sodništev v pravnih zadevah za Horvaško, in Slavonsko, v rusinsko- in serbsko-nemškem dvojnem izdanju izdan in razposlan.

Dunaj 11. aprila 1851.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

15. aprila 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju XXIII. in 24. del občnega državnega zakonika in vladnega lista od leta 1851 in sicer XXIII. v edino-nemškem in vsih devetih dvojnih izdanih, XXIV. pa v edino-nemškem izdanju izdan in razposlan.

XXIII. del zapopade pod

št. 82. Razpis ministerstva denarstva od 11. aprila 1851, s katerim se ustanovitev denarstvenih predstojništev v lombardo beneškem kraljestvu naznani.

XXIV. del pod

št. 83. Cesarski patent od 11. aprila 1851, s katerim se odločbe glede odškodninskega zaklada zavkažejo, ki se bo napravil za odškodovanje isting in zdajno obrestenje odškodninskih isting za plačila po odškodovanju zemljiš dvignjene, in bo s 1. novembrom 1851 v življenje stopil.

Ob enim se bo tudi k temu delu spadajoči dokladni del izdal, ki zapopade naj ponižniše prednašanje k imenovanemu patentu.

Dunaj 14. aprila 1851.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

Nevradni del.

Nemščina in slovenščina.

(Konec.)

III.

Diplomatski jezik cele Evrope je francozki. Naj diplomati svoje opravila v Madridu v Londonu, na Dunaju, v Petrogradu ali v Carigradu obravnavajo, povsod pišejo in govorijo francozki jezik. Potreba to ukaže, in pomuzali bi se, če bi eden med njimi se pritožil rekoč: de je ta navada enakopravnosti evropskih držav in jezikov nasprotna. — Vladni jezik našega cesarstva je nemški in mora nemški biti če v resnici hočemo, de Austria imenitno stopnjo med državami evropske družine ohrani. — V poprejšnih sestavkih smo omenili, kako se je Avstriji sovražna stranka na Nemškem poganjala, našo vlado iz nemške zaveze izriniti v prid kake druge sebične vlade, rekoč, de naša država nemškemu pristopiti nemore, ker zapopade toliko narodov, ki le lastni jezik hvalijo in povzdigujejo, od nemškiga pa clo nič vediti nočejo. Kako bolj bi pa tistim možem, nevarnim nasprotnikom Avstrije govorica tekla, ako bi jim mi prav lepo v roke pomagali s tem, de naši vladi zavolj povzdigovanja in nezmerniga čislanja domačiga jezika vedno nove zadržke stavimo. — Bomo mi morebiti močnejši in srečnejši (v naših časih le moč srečo da), če naša vlada oslabuje — Kdo bi tako ravnanje v evropskim pomenu politiško ali le sploh pametno imenoval? — Ali bi ne bilo bolj pametno, našo nemško vlado, kolikor pravice narodniga jezika ne žalimo, z vso močjo podperati, de bo zamogla zvnajnim nasprotnikom zedinjeno moč svojih državljanov, ne pa razklano in rascepljeno djanje sovraživnih strank v strah pokazati. Le edinost da moč, mogočna in spoštovana vlada nam v škodo ne bo, le ona zamore vsim enako pravo prostost dati, slaba vlada malo časti, malo sreče in svobode pri-nese in clo lahko pade strankam v rop.

Tedaj nas že zvnajne zadeve silijo nemški jezik zlo ceniti, in moramo pristaviti, notrajne nič manj. Vsaka evropska velika država zapopade mnogotere razne narode in jezike, francozsko, angleško, rusovsko, turško i. t. d. povsod je pa edin jezik kakor nar izverstniši in tedaj vladni spoznan, brez de bi se drugim lastna veljavnost odjemala. Po drugih državah clo treba ni „princip“ enakopravnosti vtemeljiti, to se že po goli pameti razume, in nobenimu v misli ne pade zavolj prednosti tega ali vuniga jezika se pripraviti ali vladi nadlego delati. — Ozrimo se na francozsko. Po celim Elzasu se sploh nemško govori, kakor pri nas slovensko, po otoku Korzike samo laško, vunder se prebivavci tistih dežel Francoze ponosno imenujejo, in nič se ne sliši, de bi oni se poganjali francozski vladni jezik odriniti in vladi lastniga narodniga za rabo vsiliti. Žali Bog, de oprostene ljudstva našiga cesarstva niso vedle se kaj pametnejšiga in bolj koristniga lotiti, kakor praznih in škodljivi-

vih preprirov zavolj prednosti tega ali vuniga jezika.

Rodoljubni slovenski možje so že pred letam 1848 želeli in hrepeneli, de bi se slovensko v šolah učilo, in njega raba v vradnije vpeljala. Vstavna vlada je želji zadostila. Tode, kar smo poprej zastran principa enakopravnosti izrekli, tudi tukaj ponovimo, raba slovenskiga v šolah in vradnijah ostane prazna beseda, če nje praviga pomena ne razumemo. Kdo bi tajil, de je hvalevredno, koristno, clo potrebno se slovenskiga jezika učiti, posebno v ljudskih šolah, brez de bi se zavolj tega podučenje nemškiga odlašalo. Tudi v viksih šolah naj se pridno učijo in vadijo naši mladenči domačiga jezika, njega dobro znanje je bolj važno in potrebno, ko kterikrat poprej, vunder tudi drugimu znanju, naj bo primerjeni čas odločen. Ali žele naši rodoljubi, de bi se Grecie in Rima klasiki slovensko razlagali, Geografia, Historia, Matematika, Fisika v slovenskim učile? Prosimo nam knjige in — učenike naznaniti. Tako je tudi zastran vradnij. — Clo potrebno je, de je vradnik, ki ima z slovenskim ljudstvom kaj opravljati, slovenskiga dobro vaje, de se našim rojakam dopisi ne pošilajo v ptujim neznanim jeziku, i. t. d. Kar pa vrade z viksijim vradnijam ali z centralno vladnijo opraviti imajo, naj se v nemškem sploh znanim jeziku obravnava. Če je ljudem le resnica edinstnosti našiga cesarstva v prid delati, ne bo tako teško kake zoperstavke premagati. Kar je S. Vincentius Lirinensis ob svojim času od cerkvene edinstnosti rekel, tudi mi zastran politiške opomnemo: In necessariis unitas, in dubiis libertas in omnibus caritas.

Naša domovina mora biti veči kakor okolica tistiga kraja, v katerim je naša zibel stala, naj smo Slovani, Nemci, Lahi ali Madjari; po Evropi bomo le kaj veljali in sloveli, če Avstrijance kličemo, previdnost božja nam jezika dala ni, se od drugih ločiti, ampak se jim bolj in bolj pridružiti, tako, de se en narod od drugiga uči in omikuje. Zgodovina preteklih časov oznani, kako so Greki od Feniciov, Rimci od Grekov, Lahi in Nemci od Rimcov zaklade znanja in literature prejimali. Ne branimo se tedaj tudi mi nemškiga. Kakor se vinska terta ovija okol dorašeniga drevesa, tako naj se naša mlada slovenska literatura dorašeni nemški pridruži in iz njenih virov pije, morebiti bodo časi prišli, če jih tudi mi ne doživimo, v katerih bodo naši pesniki in prozaikarji tako sloveli, kakor zdaj francozki, laški, nemški in angleški, in kakor so pred dvajsetsto letmi sloveli gerški in latinski. Krajnska dežela je že mnogo mnogo žlahtnih, slavnih sinov rodila. Našiga Anastazija Grün-a perviga živečiga pesnika na Nemškem kličejo, in zares mu ga ne vemo enaciga, če se ravno v domačim jeziku ne oglasi, po celij Evropi Slovincam slavo da. Vodnik, Prešerin svetijo kakor zvezde perviga reda na obnebu ne samo slovenske in slavjanske, temuč tudi nemške literature. Brali smo mnogotere poezije Prešerina v nemških

časopisih prav lepo v nemško prestavljene, nekatere clo dvakrat in trikrat. — Kaj pa zedinjena moč sinov slovenske matere primore, posebno nam skažejo Novice katerih deveti tečaj veseli iz globočine serca pozdravimo. Novice so mnoge zoperstavke prav vitezno premagale, one so v slavo naše mlade literature desetkrat več storile, kakor vsi tisti skupaj, ki svojo domoljubnost s tem skazati mislijo, de vedno in vedno nemškutariji zabavljajo.

Skazali smo, de našimu narodu slovesno ime le povzdiga domače literature podati zamore. Ni vsakimu mogoče z zakladi svojiga znanja cele knjige napisati, gotovo pa vsak podučen in rodoljuben mož (in takih Slovenci ne štejejo malo) je v stanu po slovenskih časopisih kako zernje svoje vednosti na znanje dati. Iz taciga djanja bo prihodnim vnukam zlata žetva zazorela. „Ljubljanski Časnik“ ima resnični namen za omiko in izobraženost slovenskiga ljudstva, za slavo in povzdigo naše literature kolikor bo mogoče skerbeti, on ponovi tedaj že dostokrat izrečeno prošnja ga z sostavki, naj bojo politiški ali lepoznanški dobrovoljno podperati. Naj bi domoljubne rojake ta prošnja ganila. Kar je enimu storiti nemogoče, majhnimu številu pisateljev clo teško, se bo slavno dopolnilo viribus unitis.

M.

Austrijansko cesarstvo.

Avstrijska.

Terst. 10. t. m. je bilo v terzaškem mestnem svetovavstvu sklenjeno, odbor sostaviti, ki bo pričujoč pri spraševanjih v ljudskih šolah, da bo naznanil, kako da se v ljudskih šolah z učenjem postopa. — Dva profesorja akademije kupčije sta se penudila, terzaške rokodelce vsako nedeljo podučevati v fiziki in kemii.

Tudi se ima v mestu samostan napraviti za 20 kapucinarjev. Trije udje mestnega svetovavstva se bodo zvolili, da se bodo, kar to reč zadene, z škofom pogovorili.

Gorica. V Gorici je bil Dr. Doliak za 12 med 22 glasov za mestnega župana izvoljen.

Njegovo veličanstvo je ukazalo, da se mora vsak častnik čez leto in dan zadevajoči polkni jezik naučiti, in da se mora ostro paziti, da se to zgodi.

* „D. Z. a. B.“ piše, da bo avstrijsko ministerstvo zunajnih zadev dokazalo, da je pristop cele Avstrije k nemški zvezi reč, ktero potreba tirja, da se bodo nove prekuelje ustavile.

* Novinci (rekruti) pri pešnih regimentih se po novim ukazu vojaškiga ministerstva prihodnjič ne smejo več domu pušati, dokler niso popolnoma izurjeni v vojaških rečeh.

* Sliši se, da se bo število vojakov začasno pri vsaki kompanii tako pomanjšalo, da bo kompanija povsod le iz 60 mož obstala, na Laškim pa iz 100 mož.

Štajarska.

* G. knezoškof Lavatinski so na svilto dali „duhovsko-pastirski glas velke nesreče varvati ljube Slovence, v katerim z gorečo besedo svarijo pijančevanje s žganjem, ki se je jelo (kakor povsod) tudi na Štajarskim razširjevati.

Česka.

V Pragi se je društvo ustanovilo, kterege namen je bolj revne obertnike, ki bodo šli k obertniški razstavi v London, podperati. Do zdaj se je že 2000 gold. nabralo.

Horvaška.

Na Horvaškem in Slavonskem je, kakor se

po sedajnem popisovanju zamore soditi, kakih 900,000 prebivavcov. Iz tega se vidi, da dežela še ni preobljudena. Popisanih je bilo do zdaj že 333,575 prebivavcov v 39,418 hišah in 79,400 prebivališčih. Čez dva mesca bi znalo biti popisovanje dokončano. V Zagrebu je le 15,385 prebivavcov. Res da nam se to število majhino zdi, če se pa pomisli, koliko ljudi je poslednje tri leta ob življenje prišlo, in da se večidel premožni Zagrebčani na kmetih derže, se temu številu ni čuditi. Po narodnosti je v Zagrebu 9830 Horvatov, 127 Slavoncov, 18 Serbov, 121 Čehov, 587 Nemcov, 183 Madjarov, 63 Lahov, 394 Ilircov, 29 Poljcov, 52 Moravcov. Katolčanov je 14,539, Gerkov 279, Evangelčanov 28, Reformirani so 3, Judov je 526.

* 11. aprila bo v Zagrebu šolski vrad v svojo delavnost stopil, obstoji iz šolskega svetovavca in dveh konceptnih vradnikov.

Sedmograško.

Sliši se, da bo deželna vstava za Sedmograško že prihodnji mesec naznanjena.

Dalmacia.

Več let je že, kar je med dvema junaškama plemenama, med Paštrovskem in Baičkem sovrašstvo ostalo. Baice leže v Černogori in Paštrovac na avstrijski zemlji. V 35 letih je od ene kakor od druge strani 11 žertev padlo, ranjenih pa je več bilo. Da bi se z naprej vsim zlim nasledstvom konec storil, je avstrijska vlada v soglasju z černogorskim praviteljstvom sredstvo storila, da se oba plemena pomirita. V ta namen pride nekoliko zbranih Baicanov v Budvo in prinese saboj vse, kar imajo tirjati od Paštrovičanov. Ravno to store tudi Paštrovičani in na tako vižo so se pomirili. Veselivši se tega, sprožijo svoje puške in se radostni domu vernejo.

Serbsko.

O nesreči v Temišvaru se piše iz verodostojnega vira sledeče 7. t. m.: 3. aprila so naše oknja in duri, akoravno so bile poslednje dvakrat zaperte iz tečajev zletele in se preklale. Menili smo, da se je sodni dan napočil. Ko smo čuli vpiti „ogenj!“ je vse iz hiše letelo. Ceste in hiše so se z dimom napolnile, krogle, topov, granati, kosovi zidovja in trami, udi človeških trupel, roke, noge, kosovi mesa so letele sožgane na ulice in so temu glavo, unemu roko itd. odtergale. Bil je grozen pogled. Kaj je bilo temu vzrok? — Ker je Temišvar v obrednem stanu, je v mestu v smodniških shrambah okolj 60,000 centov smodnika, 150 granatov, 100 bomb in raket. V eni shrambi, kjer je bilo krog 12,000 centov smodnika z granatami, bombami in raketami, se je zavolj nepazljivosti ali hudobije smodnik unel. Kosarna, ki je bila zraven shrambe, je popolnoma razrušena, kakor tudi skoraj vse bližnje hiše. Prebivavce je ali v zrak neslo, ali jih zlo ranilo. Večidel vojakov, ki stanujejo v imenovani kosarni, se je že iz nje podalo, se v orožju vadit, in to je bila njih sreča, vendar je bilo njih mnogo pobitih, ki so bili vsi skupej slovesno pokopani. Kar je pritej nesreči čudo, je to, da se stražniku, ki je pri hramu, v katerem se je smodnik unel, stal, nič zgodilo ni; nepoškodovan je spod razvalin zlezal. (Ravno tako se je tudi na Dunaju v preteklem stoletju zgodilo.) Pa strašni strah še ni bil zadosti. Nesreča se je prigodila, ko so smodnik iz ene v drugo shrambo prenašali; ko se v manjši shrambi uname, se razsujejo vrata večje shrambe; k sreči pa jih je zidovje ravno takrat na pol zasulo, na pol so pa odperte ostale, kamor je vročina pritiskala, ogenj silil in krogle letele.

V tej shrambi je bilo 48,000 centov smodnika shranjenega. Ako se ta uname, smo vsi

zgubljeni; ker kamen na kamnju ne bo ostal. Tri dni in tri noči smo v groznem smertnem strahu. Nič se ni moglo v rešenje storiti, ker si nobeden blizo ni upal, ker so tri dni krogle pokale, ki so sčasoma vroče postale. Kako lahko bi bila krogla skoz na pol odperta vrata zletela? To vse vediti, je bilo groza. Zidovje je zlo močno; delavci v mali shrambi so bili vsi mrtvi; v večji pa je sedem topničarjev ostalo, katerim se ima mesto zahvaliti, da je obvarovano. Ti, ko so nevarnost vidili, so delali na vso moč, da so odperta vrata od znotraj močno zadelali. Saj je tudi za njih življenje šlo! Poltretji dan so v hramu delali brez jedi in pijače; le nekaj kruha so saboj imeli. Ako bi bili to vedili, bi bilo mnogo bolj mirni. Ti topničarji so poslednjič iz shrama prišli, vsi zdeljani pa nepoškodovani. Kosove trupel so poberali po ulicah in v razvalinah in jih pokopali. Topove, ki so na zidovju terdnjave bili, je kakor perje v graben verglo. Ko so mestnjani zvedili, v kaki nevarnosti da je mesto, so hotli vsi pobegnuti, pa vrata so zaprli, da bi se ne bilo mesto obropalo, in tako je bila brezkončna zmešnjava.

* Vojaško poveljništvo je razglasilo v Temišvaru naznanilo, da ni res, da bi se bila nesreča iz neprevidnosti in hudobije zgodila, ampak pred kot ne zavolj dergnenja, ker se je smodnik iz ene shrambe v drugo spravljaj, in kolikor je do zdaj znano, je 15 mrtvih in ravno toliko ranjenih. Da se kaka druga nesreča ne pripeti, se je vse storilo. Nesreče se zdaj ni več nobene bati.

Tuje dežele.

Bosna.

8. t. m. je Omer paša vstajnike, katerih je bilo 3000, pri Kozarcu potolkel in se v Pridor podal. Banjaluka je morala 1000 moženj, Gradiška 250 plačati. 3500 vojakov pod poveljstvom Skenderbega se je skoz Petrovac v Bihač napotilo. Vstajniki so po bitvi pri Kozarcu na vse kraje pobegnuli. Ale Kedić stoji pri Bihaču.

* Iz Bosne se piše 4. aprila v Reichszeitg. sledeče:

Zdaj so bosniške dogodbe v Krajni grob naše. Krajna je tisti del Bosne, ki se vleče od levega brega Verbasa do avstrijske meje, na jugu meji na Hercegovino. Ima kakih 150 štirjaških milj z 100,000 prebivavcov. Razdeli se v sledečih osem nahij: Banjaluka — Pridor — Stari Majdan — Ključ — Kulin Vakuf — Bihač — Krupa — Ostrožac. Glavno mesto je Banjaluka, ki devet ur od stare Gradiške leži. Terdnjava zdaj ni posebne važnosti; ni še davno, kar je imela 25 lastnih topov. Banjaluka ima 16,000 prebivavcov, večidel Turkov, gerski kristjani imajo le 60 in katolčani le 40 hiš. Džamij je 42, med njimi Feradia, ki je naj krasniša v Bosni, ona je dobila ime — kakor Slavoljub Bosnjaka pravi — od Ferat pašata, ki je v letu 1576 grofa Eberharda Auersperga zmagal in njegovega sina Engelbrechta ujel, ki je moral to džamijo zidati, da je sina oprostil. Banjaluka je slovela, kakor tudi Jaica v letih 1527, 1628, 1737. Pod vlado Leopolda I. ni zamogel vojskovodja Ludovik badenski Banjaluke v letu 1688 vzeti. 14. aprila 1737 jo je Jožef Friderik Hildburgshausen oblegel. Takrat je bil Ali paša Ecimović vezir v Bosni. Ta zbere krog 20,000 Turkov in namlati vojsko nemškega cesarja 4. augusta pred Banjaluko, ki se je, potem ko je 1000 mož zgubila, v Slavonijo umaknula. Ko je bilo Ogersko v turški oblasti, so nekaj časa tačasni bosniški poglavarji v Banjaluki stanovali. V poslednjih časih se je to mesto zavolj kupčije bolj opomoglo.

Bulgarska.

Na Bulgarskem se družega ne čuje, kakor zdihovanje, tuge, plakanje in gotove dvombe o rešenju in boljem stanju te dežele. Celi narod je v enakem stanju kakor so bili Izraelci, ko jih je Mozes v Arabsko puščavo peljal. Zgubljena nada o boljem celi Bulgarski narod napolnuje. Poslanci, ki so se v Carigrad napotili, so se že vernili. Oni so šli v Carigrad, kakor vsak ve, da bi žalostno stanje bulgarskega naroda premilostivemu sultanu naznanili in od njega olajšanje za narod dobili. Ko so se vernili in na svoj dom prišli, so pravili narodu, kako jih je car sprejel, in kaj da jim je obljubil. S temi poslanci je tudi šel v Carigrad Turk Hadži-Melet, ktere-ga je car zvolil za kajmakana treh nahij tako, da naj narod sam davek spukplja in njemu oddaja. Drugi Turci naj nimajo, kar se tega opravila tiče, z narodom nič opraviti, to-raj tudi ne smejo v sela hoditi kakor zulumčari. Ko Turci vidijo, da je s tem zatiranj in stiskanju naroda konec storjen, zaprejo te poslance in še nekoliko družih, katerih je sku-pej 24. Oni pa iz Carigrada nobenega po-velja nimajo, to storiti, so toraj sami svojo-voljno storili, ker se nadjajo, da bodo s tem te poslance in Hadži-Memeta oplašili in tako spet zamogli staro trinoštvo počenjati. Šest njih je, ki so to izmislili in sicer: paša Nail-beg, Teftedar, vladika in trije kristjani. Oni upajo, da bodo na tako vižo Hadži Meleta oplašili, da se bo od teh poslancev odecpil in da bo z njegovim posredstvom poslance kakor puntarje in carske protivnike pri vladi zato-žil, da so na to šli, vojvodstvo osnovati. Tako pokličejo Hadži-Memeta k sebi in mu rečejo, da naj on zaperte kakor puntarje pri caru ob-dolži; pa ta razumni in pošteni Turčin, uvi-divši njih slabi namen in ker ni hotel zoper svojo vest ravnati, jim reče: jez nimam nič zoper te ljudi, tudi nisim iz nikakega djanja spoznal, da bi bili oni zoper cara. Tedaj si ti ljudje, ki narodu kri iz žil serkajo, da bi svoj namen toliko ložeji spolnili, iz-mislijo, da je prišel od carja ferman, kjer stoji, da mora vsak seljan zemljo, katero ima, od cara kupiti. Zavolj tega pošljejo v sela ti-ste tri kristjane in 150 carskih vojakov z njimi, da popišejo, koliko ima vsak zemljiša in koliko da mora plačati. Imenovani vojaki z narodom tako ravnajo, da se to ne more več prenesti, in sicer pod vlado listega Ali Risa pašata, ki se je preteklo leto pokazal, kakor zvesti zverševavec carske zapovedi in človeški vladar bulgarskega naroda!!!

Pri Bulgarih je največja nesreča ta, ker so se obrajtani in bogati ljudje, ki bi zamogli za srečo naroda skerbeti, večidel od naroda od-cepili in njega stiskači in mučitelji združili.

(Vojvod.)

Černagora.

„Osservatore Dalm.“ naznani sledeče: Upa-nje, da bodo Grahovljani in Banjani vendar enkrat nehali v Hercegovino na rop hoditi, se ni poterilo. Tako so še le une dni turško karavano, ki je iz Dubrovnika šla, napadli, 80 dragih tovorov so popotnikom vzeli in enega Turka so ubili. Pri tem ropanju so se tudi Černogorci vdeležili. Namenili so tudi kmalo spet v Belej in Plano na rop udariti. To se ve, da kupčija na Dalmatinskem zavolj tega zlo terpi, ker si Turki ne upajo na Dalmatin-sko.

Ravno v ti časopis se iz Kotara 29. marca piše: Dva turška pota novega vezirja Bosne sta iz Stolaca sem prišla, se v Skader k tamošnjemu vezirju Ozmanu pašatu podat. — Več Černogorcov se bo ti teden na avstrijan-skih barkah v Carigrad podalo, si tam službe iskat.

19. marca je 300 Černogorcev albansko vas Spico napadlo, ki so 80 ovac obropali, enega tamošnjega prebivavca ubili in enega ujeli in saboj peljali.

Nato je pa Aksa beg, poveljnik v Antivari drugi dan z 500 oboroženimi černogorsko vas Margovce napadel, je tri pastirje ubil in pet koč zapalil; kmalo pa pridejo Černogorci zra-ven, ki so Turke zapodili in enemu glavo od-rezali.

21. so spicanski in turgevilski Turki v Čer-nogoro planili, so enega pastirja ubili, ktere-mu so tudi glavo odrezali.

* „Osserv. dalm.“ piše, da je vezir Bosne in Hercegovine mniha iz Korierovega v Gra-hovo poslal s poveljem, da naj prebivavci Gra-hovega, Bagniani-a in Nikšiča poslance v Sto-lac pošljejo, da se jim bodo ondi carske po-stave naznanile. Nikšičani so vbogali, Bag-nani in Grahovljani pa ne, ker se boje, da bi paša poslancev ne prijel in ne kaznoval, ker tolikokrat vasi v Hercegovini napadejo. Na tako vižo se pripravlja tukaj oboroženi upor. Ako bi se res kaj takega prigodilo, ni dvombe, da bi Černogorci na noge stopili in Grahovljanom pomagali.

Na tako vižo bi zmešnjave med Turki in Černogorci vstale in znalo bi se prigoditi, da bi se začeli Černogorci s turškimi vojaki bo-jevati.

Kristjani na meji zlo tožijo, da jim vojaki vse poberejo in da nič ne plačajo. V Gasko je prišlo povelje Omer pašata, da naj se ne-kaj sto ljudi zbere, ki imajo začeti cesto na dveh krajih naenkrat proti Nikšiću delati.

Ruski konsul v Dubrovniku je 14,000 gold. v cekinih černogorski vladi poslal.

Rusovska.

Ni davno, kar so se na Ruskem po tisku naznanili vsi ruski generalisimi in poljni mar-šali. Pervih je bilo do zdaj četvero: Knez Kesar Romadonovsky (Fedor Jurjevič) zvoljen leta 1695; Knez Menšikov (Aleksander Da-nilovič), zvoljen leta 1727; vojvoda Anton Ulrich Braunschweig-Wolfenbüttel, zvoljen 1740; in Knez Talijanski, hrabri Suvarov-Riminsky (Aleksander Vasilevič), zvoljen leta 1799. — Poljnih maršalov je pa 48. Pervi je zadobil to stopnjo hrabri Fedor Alekseje-vič Golovin leta 1700. — Knez Varšavski, hrabri Paskievič Erivansky, namestnik v kra-ljestvu Poljskem, je bil 46. na to stopnjo po-višan in sicer 1829 ob enim z Dibičem Za-balkanskim.

Francoska.

V Parizu se je vendar enkrat novo mini-sterstvo sestavilo; Bog ve za koliko časa! Imenujejo ga „ministerstvo prevrata.“

* V skrivnem svetovavstvu je Napoleon sle-deče besede govoril: Dolžnost poštenega moža in dobrega državljana je, vedno večji nevar-nosti se ustaviti. Jez hočem po postavni poti hoditi; znabiti nam prinese pogubo, ravnam pa po eni zvezdi, živel bom po sklepu pre-vidnosti ali po sklepu osode umerl. Punt z oboroženo roko bi bil poguba neprevidnih, ki bi si proderznuli zoper postavu spuntati. Moje zaupanje je terdno. Z zbornico ali brez nje bom svoj namen dosegel. Čemu tedaj vsi ti nepotrebni prevdarki? Bog me varje; jez ho-čem čakati.

* 7. aprila je napravil v Parizu amerikan-ski poslanec v čast ogerskega vstajniškega generala gostijo, h kateri je bil tudi Napoleon povabljen.

* Iz Schweiza so se skoraj vsi beguni skoz Francosko na Anglesko dvignuli, francoska vlada je schweizarsko opominjala, da naj jim potnih listov ne daja.

Laška.

Na Sardinskem gre vse vprek. Mestnjani-

ski straži Genu in Turina ste se pobratile. Vladi to malo dopade. Begune so prešteli in pokazalo se je, da jih je 18,000. V Genui se bo terdnjava z orožjem preskerbela, po-sadka pomnožila. Blizo mesta so zapazili mnogo orožja.

* V Genui se je neka kužna bolezen pri-kazala. Zdravnikom se je zapovedalo čuvati, da se ta bolezen ne razprostire.

Afrika.

Naznanila iz Aleksandrije pravijo, da je v zgornjem Egiptu, v deželi Senar strašna vstaja vstala. Vojake in namestnika kralja so vstajniki pomorili. Vstaja je velike pomembe. — Paša je po prizadevanju Angličanov sklenul čez ožino Suec železnico napraviti.

* „Zgodnja danica“ piše od sledeče dogodbe, ki se je na otoku Madagaskar pripetila:

V Tananarivi na Madagaskarskim otoku je bilo okoli 800 kristjanov zbranih, ki so Bogu dolžno čast skazovali. Neki večer so jih pa nejeverniki zapazili, ko so ravno molili. Osem-najst jih je bilo vjetih in v smert obsojenih. Vsi so tudi v spričevanju svoje vere kri pre-lili. Drugi so pa ušli in v poslopje kraljevi-ga sina zbežali. Prosili so ga varstva, katero jim je bilo tudi dano. Kmalo potem je kralji-ca vse zvedila, kaj se je zgodilo. Hitro je perviga ministra Raka-Haro poklicala ter mu rekla njenemu sinu povelje sporočiti, da naj kristjane precej v smert izda. Minister je kraljičino povelje spolnil. Kraljev sin mu je pa odgovoril: Kristjani so se v moje varstvo zročili; zato jih tudi ne bom izdal. Ko bi pa poskusili moje poslopje siloma perdobiti, bi mogli mene popred umoriti; kdor se pa pre-derzne, bo mogel za prederznost svojo glavo dati.“

Ko je na to tretji minister rekel, da je ta govor prava nepokorsina do povelj njegove matere, se je Radama (tako je kraljevemu sinu ime), ki mu obnašanje kraljeviga služabnika že dolgo po volji ni bilo, tolikanj razserdil, da mu je meč z ledja potegnil in mu glavo preklati hotel. Minister se je pa urno umak-nil, zato se je mahljaj le malo glave dotaknil, in samo uho mu je bilo odsekano. Ko so mi-nistrovi služabniki to vidili, so se jaderno med kraljiča in ministra vstopili, in si vse perza-devali kraljiča potolažiti. Kraljiča je bila raz-kačena, ko je to prigodbo zvedila. Vender si pa ni upala sinu kej žaliga storiti, ker je sočutje mestne mladosti poznala, in se ji je torej veliko previdniši zdelo, vse per miru pu-stiti; in tako so bili kristjani rešeni.

Ljubljanski novičar.

V torek ponoči je iz ljubljanskega grada 6 hudodelnikov ušlo; 2 so zjutraj potem pri de-lavšnici ujeli.

* Že so začeli novičarji od letašnjiga sonč-niga mraknjenja govoriti, ki bo 28. maliga serpana skorej po celim svetu vidljivo in za-volj dolziga terpeža enako tistimu, ki je v letu 1702 celo Evropo s silnim strahom navdalo; glede na temoto bo mraknjenje tako, kakoršno je bilo pred 9 leti. Začelo se bo 13 minut čez eno popoldne in jenjala bo 33 minut čez pet — terpelo bo tedej čez 4 ure; pri nas bo začetek 20 minut čez tri, konec bo 22 minut čez pet. Nemški časopisi pre-rokujejo, da bo taka tema, da se bojo zvezde na nebu prikazale, živina bo ostermela, tiči vsi zbegani okoli letali, ribe se pa na dnu voda podale, čebele v panjove pobegnile i. t. d. Človek, ki bi tega prikazka naprej ne zve-del, bo mislil, da se bliža sodnji dan. Po-trebno bo tedej, da bojo duhovni gospodje in učitelji ljudstvo poprej v tem poučili.

Kdor želi v *vradnim* ali pa v *oznanilnim* listu karkoli si bode naznaniti, plača za vsako verstico z navadnimi čerkami za enkrat 3 kr., za dvakrat 4 kr. in za trikrat 5 kr. in za vsakokrat je še 10 kr. za kolek po

Vradni list št. 18.

novi postavi za plačati; kdor sam ne utegne v slovenskim jeziku sestaviti, zna nam tudi sstavek v nemškem jeziku poslati, proti tem, de od vsakih treh tiskanih verst en krajcar zaprestavljenje odrajta.

k 31. listu Ljubljanskiga časnika, v petik 18. Maliga travna 1851.

št. 3077/608. **Oznaniło.** (67.) c 1

Tečaj 1846 ilirskiga deželniĝa zakonika, ki zapopade postave in ukaze od 1. januarja do poslednjiga decembra 1846, je ravno na svitlo prišel in se dobi pri knjigokupcu in založniku zakonikov za krajnsko kronovino, Jurju Lercherju v Ljubljani za 1 gol. 30 kr. zvezek.

Ravno tu se zamorejo tudi dopolnivni zvezki tega deželniĝa zakonika od let 1813, 1814, 1815, 1816, 1817 in 1818, kakor tudi tečaji 1831, 1832, 1833, 1834, 1835, 1836, 1838, 1839, 1840, 1841, 1842, 1843, 1844 in 1845 po ravno tej ceni namreč po 1 gold. 30 kraj. za zvezek, potem tečaj 1837 imenovaniga dopolnivniĝa zvezka po 45 kraj. dobiti.

Ljubljana 7. aprila 1851.

Gustav graf Chorinsky, r. s.
deželni poglavar.

št. 2876/358. **Oznaniło.** (66.) c 2

Ker se je gospod Mihael Ambrož stopnji uda c. k. deželne komisije za odvezo zemljiš odpovedal, bo po zmislu gospoda komisijskiga predsednika od 1. t. m. št. 1093 nova volitev 20. maja t. l. dopoldne pri c. k. okrajnim poglavarstvu v Ljubljani.

Ravnalo se bo pri tem po predpisih, ki so v oznanilu poprejšnjiga deželniĝa poglavarstva od 3. oktobra 1849 št. 2245 naznanjeni. To se s tem sploh na znanje da.

Ljubljana 11. aprila 1851.

Gustav graf Chorinsky l. r.
deželni poglavar.

št. 2639. (61.) c 2

Varšavski časopisi naznanijo od besede do besede sledeči ukaz:

Zavolj večkratnih dvomb vojakov kakor tudi zunajnih deržavljanzov, ki se včasih tukaj mude, glede podeljenja dovolitve pušk, in de se v tej zadevi enakost vpelje, je njegova sviflost, gospod knez deželni poglavar sledeče ukazati blagovolil:

1. Tujci, ki iz zunajnih deržav pridejo, ne smejo več orožja imeti, kakor ga za lastno rabe potrebujejo in sicer eno puško, eno sabljo, ali dva samokresa in eno sabljo ena rodovina. Ker bi se pa pri vravnavi mejne colne straže znale težave prikazati, število orožja, kteriga iz zu-

najnih deržav prišli tujci saboj prinesejo, potem v liste vpisati, se policijski gosposki dolžnost naloži, de tujce, ko potne liste pokažejo, poprašajo za število in sorto orožja, kateriga imajo saboj in de za to orožje zastoj dovoljenja naredi in pri tem to tudi v potnih listih zavolj preiskovanja pri drugim prestopu čez mejo zaznamovajo. Ta naredba pa ne zadene zunajnih deržavljanzov višjiga stanu, vojakov in berzotekov.

2. Na tako vižo začasno tukaj stanuvajočim osebam dane dovoljenja na prošnjo zunajnih konzulov se ne štejejo med število dovoljenj tukajnih stanovitnih deželnih prebivavcov.

3. Spušeni častniki in vradniki iz Ruskiga, potem tisti, ki so v vojaški ali civilni službi te ali une stopnje, naj so rojeni Rusi ali Poljci, zamorejo brez posebniga dovoljenja orožja imeti, ki se tudi ne štejejo med število tistih notrajnih deržavljanzov, ki so posebno dovoljenje dobili.

Na ta ukaz z razpisam gospoda ministra notrajnih oprav od 22. marca št. 5453 naznanjen, se s tem vsi tisti opomnijo, ki mislijo v poljsko kraljestvo potovati.

Ljubljana 31. marca 1851.

Gustav graf Chorinsky s. r.
deželni poglavar.

št. 2311/130. 131. (62.) c 2

Konkurz

za postavljenje stopnje polkniga zidar-skiga polirja pri c. k. varazdinskem šentjurskim graničarskim polku št. 6, s katero je 300 gold. v srebru letne plače, in zraven prosto stanovanje in vert, potem pri popotovanju 48 kr. dnevniĝe združene.

Tisti, ki hočejo za to službo prositi, imajo svojo dobro osvedočenno lastnoročno prošnjo na poti predpostavljenih gosposk zgorej imenovanimu polku naj dalj do 15. maja t. l. stroškoprostno poslati, in sledeče skazati:

1. Rojstni kraj in starost.
2. Ako so v solo hodili, svoje spričbe, potem popolnoma teoretiško in djansko znanost v zidarstvu.
3. De znajo čertati in risati stavbene načerte, mere popred jemati in stroške pre-rjati.
4. Raba v zidarstvu, potem zmožnost veči civilne stavbe postavljati.

5. Lepo lastnoročno pisanje in potrebno so-stavljanje v pisanju.

6. Znanost horvaškiga ali kakiga družiga slavenskiga jezika.

7. Poslednjič npravno zaderžanje.

Tisti, ki so že pri kaki stavbini vradni se pripravljali, imajo prednost, ako jim drugih potrebnih lastnost ne majnka.

Belovar 30. marca 1851.

št. 2381. **Proglas.** (54.) 3

Od c. k. okrajniĝa sodništva ljubljanske okolice se s tem na znanje da:

De je v ekskucii gosp. dr. Kančiča kuratorja nedoraslih otrok Martina in Jakoba Babnika zoper gosp. Jožefa Kastelica iz Zgor-njiga Kašla po odločbi čez prošnjo de pres. 15. novembra 1850 št. 9272 zavolj dolžnih 600 gold. po razsodbi od 29. Februarja 1848, št. 4002 eks. int. 8. maja 1848, dovolilo v prodajo posestva eksekuta, ki je vpisano v gruntne bukve poprejšnje gosposke na Fužinah pod urb. št. 278 in 17 1/2, in po cenitnim zapisniku od 5. septembra 1850 št. 6909. na 2582 gold. 40 kr. cenjeno. Obstoji iz kajže pod pop. št. 34, v Zgoranjim Kašlju, iz kovačnice in mlina ravno tu in iz polja in travnikov. Dovolilo je tudi v prodajo v ravno tem cenitnim zapisniku cenjeniga blaga in dražbo na 26. aprila, 27. maja in 27. junija t. l. vsakbart zjutraj od 9—12 v kraju posestva s pristavkam odločilo, de bi se posestvo in blago le pri tretji dražbi pod cenitno ceno prodalo.

Popis v gruntnih bukvah, cenitni zapisnik in dražbeni pogoji se zamorajo vsak dan med vradnimi urami pri tukajšni vradni pregledati.

Ljubljana 18. marca 1851.

Heinricher. s. r.
c. k. okrajni sodnik

Telegrafiško kurzno naznanilo deržavnih pisem 16. Mal. travna 1851.

Deržavne dolžne pisma po 5	od 100 (v srebru)	96 1/4
" " " " 4 1/2	" " "	84 1/2
" " " " 4	" " "	76 1/4

Dnarna cena 16. Mal. travna 1851.

V dnarju	
Cesarskih cekinov agio (od 100 gold.)	37 1/2 gld.
Srebra	32 1/2 "

št 168.

Oznaniło cestne dražbe.

(63.) c 3

Po ukazu c. k. deželniĝa stavbiniga vodstva t. l. št. 3654 od 17. marca za vladno leto 1851 bo sledeče dni dražba za ohranivne dela na zagrebški in karlovški cesti:

Ime	Številka	Predmet	Fiskalna cena		Dopolnjena doba	Krajindan kjer bo dražba	Ime	Številka	Predmet	Fiskalna cena		Dopolnjena doba	Krajindan kjer bo dražba
			gl. kr.	gl. kr.						gl. kr.	gl. kr.		
Zagrebška	Novomesto	1	Naprava vodotoča med miljokazavnikama VIII/14-15	54	32	2	44	31. julija	1851				
		2	Ohramba veršlinskiga, kerškiga in cerjavinskiga mosta	358	26	17	56	31. augusta					
		3	Ohramba cestopodperavne skarpe med miljokazav. IX/4-5	17	36	1	52	31. julija					
		4	Naprava vodotoča in tlačeniga korita med miljokazav. IX/1-5	500	19	25	1	31. augusta					
		5	Poprava vsih zidanih mostov	56	55	2	48	31. julija					
		6	Poprava kantonov (cestnih krajnih kamnjev) med miljokazav. IX/4-9	30	—	1	30	"					
Kerškavas		7	Ohramba mosta v Kerški vasi med miljokazav. XIV/4-5	455	—	22	45	31. augusta	1851				
		8	Ohramba magazina za les v Kerški vasi	185	7	9	47	"					
		9	Naprava cestnih deržajev med miljokazav. XIV/1-5—XV/1	98	—	4	54	31. julija					
		10	Ohramba velikiga vajsinskiga vodotoča med miljokazav. X/5-6	121	47	6	15	"					
Karlovška	Metlika	11	Naprava okrajniĝa zida in tlačeniga korita med miljokazav. O/3-4	162	39	8	8	31. julija	1851				
		12	Ohramba poganiškiga mosta med miljokazav. O/4-5	11	57	—	36	"					
		13	Priprava in vsajenje deržajev med miljokazav. I/3-4	122	45	6	9	"					
		14	Priprava in vsajenje 17 okrajnocestnih kamnjev (kantonov) med miljokazav. I/15	34	—	1	42	"					
		15	Poprava cestopodperavne skarpe in vodotoča med miljokazav. II/1-2	149	16	7	28	31. julija	1851				
		16	Poprava vodotoča med miljokazav. II/5-6	79	27	3	58	"					
		17	Ohramba metliškiga mosta čez Kerko	364	57	18	15	31. augusta					
		18	Naprava magazina za stavbeni les na Kerškem mostu	1319	58	66	—	"					
		19	Ohramba hiše delavca na Kerškem mostu	22	3	1	—	"					
		20	Priprava potrebniga cestniga orodja za celi stavbeni okraj	72	4	3	36	31. julija 1851					

K tej dražbi se tisti, ki mislijo kaj prevzeti s tem pristavkam povabijo, de se zamorejo zadevajoči ostanki nad stroški, stavbeni popisi in dražbeni pogoji, ki predpišejo 10 percentno kavcijo in za eno leto za storjeno reč dobro stati, pri podpisanim stavbenim vradu pregledati. Na zapečatenene ponudbe, po predpisu sostavljene in s 5 percentnim vadiumam preskerbljene, se zamore le takrat gledati, ako se pred ustno dražbo komisii izroče.

Od c. k. stavbiniga vodstva v Novim mestu in Černomlju 4. Aprila 1851.